

„ЗАТВЕРДЖЕНО”
Наказом Ректора Київського університету
імені Бориса Грінченка

№.....“....” лютого 2018 р.

РЕГЛАМЕНТ
ПСИХОЛОГІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ
НАУКОВО-ЕКСПЕРТНОГО ЦЕНТРУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Розділ 1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Регламенті наведені терміни вживаються у такому значенні:

1. **Науково-експертний центр Київського університету імені Бориса Грінченка** (далі - Центр) відокремлений структурний підрозділ університету (далі – Університет) створений для ефективного використання інтелектуального потенціалу університету через запровадження цілісної системи експертних досліджень, надання професійних експертних послуг широкому колу осіб (замовників), що сприятиме реалізації професійних можливостей працівників юридичної сфери за-для утвердження змагальності судового процесу.

2. **Угода** - це угода про процесуальні правила проведення експертних досліджень Центром, укладеною між ним та громадянином, захисником/адвокатом.

Ця Угода є договором приєднання в розумінні ст.634 ЦК України і може бути укладена лише шляхом приєднання замовника - громадянина, захисника/адвоката до всіх її умов в цілому шляхом надання Центру Заяви про приєднання (додаток №1 до цього Регламенту), наведеної на веб-сайті за адресоюв порядку, передбаченому цим Регламентом.

3. **Експертне дослідження/Експертиза** - встановлення особливості психічної діяльності особи (осіб) та таких її проявів в поведінці, які мають юридичне значення та викликають правові наслідки.

Основним завданням експертних психологічних досліджень/експертиз є визначення у підекспертної особи (осіб):

індивідуально-психологічних особливостей, рис характеру, провідних якостей особистості; мотивовірних чинників психічного життя і поведінки;

емоційних реакцій та станів;

закономірностей перебігу психічних процесів, рівня їхнього розвитку та індивідуальних її властивостей

специфіки соціальних вимірів поведінки чи стану.

При проведенні експертних психологічних досліджень/експертиз використовуються загальновідомі в науковій практиці психологічні методики і такі, що пройшли державну атестацію, та їх авторські модифікації, що відбираються з урахуванням специфіки експертних досліджень і конкретних питань, поставлених перед психологічною експертизою.

4. **Психологічна консультація** - це роз'яснення фахівцем психологічних сторін поведінки обвинуваченого, потерпілого, свідка, позивача, відповідача та інших осіб, їх особистісних особливостей, а також сутності окремих психологічних теорій та підходів, які можуть бути застосовані на практиці. Психологічна консультація може бути як усною, так і письмовою. Остання, належно оформлена, може долучатися до справи в якості документа.

Психологічна консультація надається, коли для відповіді на поставлені заявником питання не потрібно спеціальних експериментів і досліджень, а достатньо посилення на загальні положення науки або логічних висновків.

5. **Експерт** - компетентна особа, що має вищу психологічну освіту, достатній спеціальний досвід практичної діяльності в сфері психології та бере участь в дослідженнях в

якості джерела безпосередньої інформації і призначена директором Центру або обрана заявником з числа експертів, які працюють в Центрі.

6. **Експертна група** - це кілька експертів Центру, які обрані або призначені відповідно до цього Регламенту для проведення конкретного експертного дослідження.

7. **Експертна оцінка** - мотивоване експертне судження.

8. **Експертний метод** - комплекс логічних та математичних процедур, спрямований на отримання від експертів інформації, її аналіз і узагальнення з метою підготовки і прийняття компетентного рішення. Суть методу полягає у проведенні експертами аналізу проблеми з якісною і кількісною обробкою результатів індивідуальних експертних оцінок.

9. **Етапи експертної оцінки** - взаємопов'язані між собою процедури, за допомогою яких реалізується експертний метод.

10. **Умови вирішення експертної задачі** – початкові дані психологічної експертизи і спеціальні знання експерта-психолога, що використовуються при вирішенні конкретного експертного завдання.

11. **Ергономіка** – загальна назва групи наук, що займаються комплексним дослідженням людини у виробничій діяльності і вдосконаленням засобів та умов її праці.

12. **Компетентний рецензент** - це визнаний академічний навчальний заклад, якій має психологічний факультет та є дослідницькою та експертною установою відповідно до закону.

13. **Заявники** - громадяни, захисники/адвокати (позивачі та відповідачі). Позивачами є фізичні та юридичні особи, що пред'явили відповідний позов про захист своїх порушених чи оспорюваних прав або охоронюваних законом інтересів. Відповідачами є фізичні та юридичні особи до яких пред'явлено вищезазначені позовні вимоги.

Стаття 2. Завдання експертних досліджень та організація процесу

Завданням експертних досліджень є сприяння захисту охоронюваних законом інтересів заявників шляхом всебічного, об'єктивного розгляду їх звернень та надання аналітично-експертних висновків, рекомендацій заявникам; здійснення методологічних розробок тощо з питань психологічних експертиз, включаючи участь у спеціалізованих секціях Міністерства юстиції України та інших державних установ;

Порядок експертних досліджень визначається чинним законодавством України, зокрема Кримінальним процесуальним, Цивільним процесуальним, Господарським процесуальним кодексами України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кодексом адміністративного судочинства України, Митним кодексом України, Законами України "Про судову експертизу", "Про виконавче провадження", "Про адвокатуру та адвокатську діяльність", "Про наукову і науково-технічну експертизу"; "Положенням про організацію та проведення наукової та науково-технічної експертизи", іншими нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності.

При виникненні процесуальних питань, що не врегульовані цим Регламентом Центр вирішує їх керуючись положеннями, які хоча прямо й не передбачені законом, але не суперечать загальним принципам Положення про Центр, Статуту Університету та цьому Регламенту і є необхідними для належного здійснення експертами своїх повноважень.

Стаття 3. Принципи експертних досліджень /експертиз

Центр утворено на принципах:

- законності;
- незалежності та підкорення тільки закону;
- конфіденційності;
- рівності всіх експертів;
- добровільності участі у роботі Центру;
- добровільної згоди експертів на їх призначення чи обрання заявником;
- самоврядності фахівців в галузі психології;
- всебічності, повноти та об'єктивності досліджень;

Як виняток з принципу конфіденційності, Центр має право публікувати окремі експертні висновки без зазначення заявників з метою узагальнення дослідницької та експертної практики.

Опублікування експертних досліджень із зазначенням справжніх даних щодо заявників та предмету звернення можливе лише з дозволу таких заявників.

Стаття 4. Законодавство, що застосовується Центром.

У своїй діяльності Центр керується Конституцією України, нормами та принципами міжнародного права чинними в Україні, нормативно-правовими актами України, Статутом Київського університету імені Бориса Грінченка, Положенням про центр та цим Регламентом.

Частиною 2 статті 101 Кримінального процесуального кодексу України визначено, що кожна сторона кримінального провадження має право надати суду висновок експерта, який ґрунтується на його наукових, технічних або інших спеціальних знаннях.

Аналогічно частина 1 статті 242 Кримінального процесуального кодексу України визначає, що експертиза проводиться експертом за зверненням сторони кримінального провадження або за дорученням слідчого судді чи суду, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання.

Сторона захисту має право самостійно залучати експертів на договірних умовах для проведення експертизи, у тому числі обов'язкової або експерт може бути залучений слідчим суддею за клопотанням сторони захисту у випадках та в порядку, передбачених статтею 244 цього Кодексу (частини 2-3 статті 243 Кримінального процесуального кодексу України)

Центр як орган науково-методичної допомоги громадянам та їх захисникам/адвокатам щодо кваліфікованого призначення психологічних (в тому числі судових) експертиз, які сприяють реалізації їх професійних можливостей задля утвердження змагальності судового процесу призначає експертизи та експертні дослідження (далі - експертизи та дослідження) фахівцями Центру та/чи атестованим судовим експертам, які не є працівниками державних спеціалізованих установ (далі - експерти) та, відповідно, їх обов'язки, права та відповідальність, організація проведення експертних досліджень/експертиз та оформлення їх результатів здійснюються у порядку, визначеному Кримінальним процесуальним, Цивільним процесуальним, Господарським процесуальним кодексами України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кодексом адміністративного судочинства України, Митним кодексом України, Законами України "Про судову експертизу", "Про виконавче провадження", "Про адвокатуру та адвокатську діяльність», "Про наукову і науково-технічну експертизу"; "Положенням про організацію та проведення наукової та науково-технічної експертизи", іншими нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності.

У разі відсутності законодавства, що регулює певні спірні відносини Центр за аналогією закону застосовує законодавство, яке регулює подібні відносини, а за відсутності такого, застосовується аналогія права чи Центр керується звичаями ділового обороту, якщо останні за своїм характером та змістом властиві відносинам, що розглядаються і не суперечать загальним принципам Статуту Університету, Положенню про Центр та цьому Регламенту і є необхідними для належного здійснення експертами своїх повноважень.

Розділ 2 ПІДСТАВИ ЗВЕРНЕННЯ ДО ЦЕНТРУ

Стаття 5. Компетенція Центру

До Центру можуть звертатися юридичні та фізичні особи.

Центр може розглядати будь-яку заяву, щодо проведення експертних досліджень та може бути віднесена до компетенції Центру відповідно до Кримінального процесуального, Цивільного процесуального, Господарського процесуального кодексів України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кодексу адміністративного судочинства України, Митного кодексу України, Законами України "Про судову експертизу", "Про виконавче провадження", "Про адвокатуру та адвокатську діяльність», "Про наукову і науково-технічну експертизу"; "Положенням про організацію та проведення наукової та науково-технічної експертизи", іншими нормативно-правовими актами з питань судово-експертної діяльності та чинним законодавством України.

Стаття 6. Сфера діяльності Центру. Основні предметні види психологічної експертизи / експертних досліджень у ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ

Психологічна експертиза дитячо-батьківських відносин.

Як правило, суперечки про право на виховання дітей виникають у такій категорії справ:

- у справах щодо виховання дітей після розлучення батьків;
- у справах про місце проживання дітей при роздільному проживанні батьків;
- щодо участі одного з батьків, який проживає окремо, у вихованні дітей, коли самі батьки не дійшли згоди в цьому питанні;
- у справах про позбавлення батьківських прав;
- у справах про відновлення в батьківських правах;
- про всиновлення дитини;
- про відміну всиновлення.

При проведенні такого роду експертиз психологічне обстеження проводиться, як правило, відносно трьох осіб: матері, батька та дитини.

Предметом експертного дослідження можуть бути: психологічні умови виховання дитини, особливості розвитку дитини, його індивідуально-особистісні властивості, відношення дитини до батьків, характер прихильності/прив'язаності до батьків, особливості взаємовідносин батьків між собою і кожного з них з дитиною, вплив кожного з батьків на розвиток дитини, індивідуально-особистісні особливості батьків, реконструкція причині сімейного конфлікту та ін.

Постановку експертних питань, що підлягають вирішенню психологічною експертизою дитячо-батьківських відносин, доцільним є погоджувати з експертом безпосередньо, в залежності від конкретних завдань дослідження.

Психологічна експертиза моральної шкоди.

Моральна шкода, згідно постанови Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 р. № 4 це «...втрати немайнового характеру внаслідок моральних чи фізичних страждань, або інших негативних явищ, заподіяних фізичній чи юридичній особі незаконними діями або бездіяльністю інших осіб...»

Моральна шкода полягає (ст. 23 Цивільного кодексу України):

- у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я;
- у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів;
- у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна;
- у приниженні честі та гідності фізичної особи, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи.

Мета психологічної експертизи моральної шкоди:

- А) наявність/відсутність моральних страждань внаслідок “незаконних дій, або бездіяльності інших осіб”;
- Б) причинний зв'язок між ситуацією спричинення шкоди та стражданнями;
- В) встановлення, в чому саме полягають моральні страждання в юридично визначених обставинах;
- Г) інтенсивність, глибина та тривалість страждань.

Щодо рекомендацій встановлення розміру компенсації моральної шкоди висновки психолога носять імовірний характер та є науковою рекомендацією по визначенню можливого розміру компенсації моральної шкоди судом.

Психологічна експертиза при складанні угод з «пороком волі».

Укладення будь-якої угоди потребує свідомої активності людини, її волевиявлення. З точки зору законодавця, порок волі може мати об'єктивну та суб'єктивну складові.

Суб'єктивна сторона угоди, це здатність розуміти значення своїх дій (інтелектуальний компонент угоди), та здатність керувати ними (вольовий компонент угоди), які пов'язані між собою. Вільному волевиявленню, згідно чинного законодавства (ст. 55, 57 ЦК України), може

перешкоджати введенню людини в оману, обман, насильство, загрози, зловмисна домовленість представника однієї сторони з другою стороною або тяжкі життєві обставини.

«Порок волі» у вигляді нездатності людини усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними (як передумова недієздатності) – встановлюється при проведенні судово-психіатричної експертизи. А «порок волі» у вигляді нездатності в повній мірі усвідомлювати значення своїх дій та в повній мірі свідомо керувати ними може бути пов'язане з різними психологічними причинами, для чого необхідно проаналізувати особистісні властивості людини, особливості протікання психічних процесів, емоційний стан на момент прийняття рішення, вплив ситуаційних факторів на прийняття рішення та наслідки такого впливу. Саме на встановлення таких психологічних обставин і спрямоване експертне психологічне дослідження.

Завданням психологічного дослідження є встановлення того, чи було волевиявлення вільним, які фактори вплинули на вільне волевиявлення, які обставини передували вчиненню правочину та могли вплинути на емоційний стан особи та в якій мірі, чи властиві людині певні особливості інтелектуальної, емоційної та вольової сфери, які могли вплинути на прийняття рішення в конкретній ситуації, чи було рішення адекватним ситуації, тощо.

Соціально-психологічна експертиза педагогічного або трудового колективу.

Завданням комплексного дослідження є встановлення фактів порушення гідності, психомоційного тиску, діагностика соціально-психологічного клімату, наявність деструктивних та(або) травмуючих відносин та ін.

Основні предметні види психологічної експертизи у КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ:

Психологічна експертиза індивідуально-психологічних властивостей підозрюваної/звинуваченої у вчиненні кримінального правопорушення особи та їх вплив на поведінку під час скоєння інкримінованого діяння.

Підставою для призначення психологічної експертизи індивідуально-психологічних властивостей підозрюваного/звинуваченого/підсудного можуть бути: необхідність встановлення обставин, що впливають на ступінь відповідальності особи; встановлення мотивів та механізму кримінальних дій, умов, що сприяли здійсненню злочину; також, з метою встановлення адекватного покарання (з урахуванням індивідуального підходу).

Основні питання, що ставляться на розв'язання даного предметного виду експертизи:

- Які індивідуально-психологічні особливості підозрюваного/звинуваченого/ підсудного?
- Чи могли зазначені індивідуально-психологічні особливості суттєво вплинути на його поведінку під час скоєння інкримінованого діяння?

З позиції цього предметного виду експертизи, індивідуально-психологічні особливості в разі суттєвого впливу на поведінку особи під час скоєння кримінального правопорушення - обмежують здатність людини в повній мірі усвідомлювати значення своїх дій, або здійснювати їх довільну регуляцію та контроль в зазначений період часу.

З юридичної точки зору, визнання впливу суттєвим, може виступати пом'якшуючою провину обставиною. Висновок експерта, що виявлені індивідуально-психологічні особливості знайшли відображення в поведінці людини під час скоєння правопорушення, але не мали суттєвого впливу, будь-яких юридично значущих наслідків не матиме.

Психологічна експертиза фізіологічного афекту та інших емоційних станів, що суттєво впливають на свідомість та діяльність.

Кваліфікація експертом фізіологічного афекту, або інших емоційних станів, що суттєво впливають на свідомість та діяльність, є психологічною передумовою кваліфікації «сильного душевного хвилювання» (за наявності юридичних складових).

Основними питаннями, що розв'язує експерт є такі:

- Чи знаходився підозрюваний/звинувачений/підсудний в момент вчинення правопорушення в стані фізіологічного афекту?
- Чи знаходився підозрюваний/звинувачений/підсудний в момент вчинення правопорушення в будь-якому емоційному стані, що суттєво впливає на свідомість та діяльність?

Для експертного аналізу емоційного стану особи на момент вчинення нею правопорушення важливі результати судово-медичного дослідження потерпілої особи, неформальні показання свідків щодо індивідуально-психологічних властивостей потерпілого та

підозрюваного/обвинуваченого, типових конфліктів та особливостей поведінки у конфлікті, також докладні, бажано власноручні, у вільній формі надані пояснення підозрюваної/обвинуваченої особи щодо характеру взаємовідносин з потерпілим, обставин, що призвели до злочину, а також детальні пояснення щодо обставин скоєння правопорушення.

Експертиза психологічного впливу.

Потреби практики сьогодні формують новий предметний вид психологічної експертизи - психологічна експертиза психологічного впливу (насамперед шахрайських дій). Експертизи такого роду можливі з використанням понятійного апарату соціальної психології.

При проведенні психологічних експертиз щодо шахрайської діяльності певних організацій, що застосовували психологічний вплив, головними завданнями є встановлення наявності/відсутності ознак психологічного впливу на потерпілих, кваліфікація виду та форми такого впливу, механізму впливу, а також потенційне значення досліджуваного психологічного впливу на волевиявлення сприймаючої аудиторії.

Така зацікавленість обумовлена тим, що для юридичної кваліфікації дій підозрюваних осіб саме як шахрайських, найважливішим є не традиційний, індивідуально-психологічний аспект дослідження, а саме соціально-психологічний.

Категоричність відповідей експерта-психолога на питання, що ставить перед ним заявник (чи суд, досудове слідство), стосовно наявності/відсутності застосування психологічного впливу з боку певних осіб/організацій, його виду та дії на волевиявлення сприймаючої аудиторії залежить від повноти матеріалу, який характеризує діяльність цих осіб/організацій та надається досудовим слідством.

Необхідними матеріалами та документами, аналіз яких надає можливість відповісти на вищезазначені питання є наступні:

- показання потерпілих, свідків та підозрюваних/обвинувачених по справі, розгорнуті і неформальні стосовно різних етапів діяльності осіб/організації;
- відео матеріали заходів з психологічним впливом, навчальні матеріали;
- методичні розробки, літературні джерела;
- тексти лекцій виступів ведучих;
- музичний супровід, тощо.

Надані на дослідження матеріали повинні надавати максимально повне уявлення стосовно особливостей функціонування певних осіб/організації, різних етапів її діяльності.

Психологічна експертиза комунікативної діяльності за відео матеріалами.

Передбачає аналіз комунікативної діяльності осіб за наявними відеоматеріалами, аналіз співвідношення вербальних та невербальних складових їх комунікативної взаємодії, тощо.

Експертиза психологічного стану особи, що закінчила життя самогубством.

Основні питання, що розв'язує експерт-психолог при проведенні цього виду експертизи:

- В якому психологічному стані знаходився підекспертний в період, що передував його смерті (самогубству)?
- Чи існує причинно-наслідковий зв'язок між діями обвинуваченого (наприклад, погрози, жорстоке поводження, приниження людської гідності, тощо) та психологічним станом підекспертного в період, що передував його смерті (самогубству)?

Психологічна експертиза неповнолітньої особи підозрюваного/обвинуваченого.

Основні питання, що розв'язує експерт-психолог при проведенні цього виду експертизи:

- Чи наявні у неповнолітнього ознаки відставання в психологічному розвитку, які не пов'язані з психічним розладом?
- Чи міг неповнолітній на час вчинення кримінального правопорушення усвідомлювати фактичний характер та суспільну небезпеку своїх дій, або керувати ними? Якщо міг, то чи в повній мірі?

Психологічна експертиза здатності свідка адекватно сприймати обставини, що мають значення для справи та давати про них свідчення.

Основним питанням, що розв'язує в цьому разі експерт-психолог є наступне:
- Чи здатна підекспертна особа, з урахуванням його емоційного стану, індивідуально-психологічних особливостей та рівня психічного розвитку адекватно сприймати обставини, що мають значення для справи, та давати по ним відповідні свідчення?

Психологічна експертиза потерпілих вирішує наступні питання:

- Чи здатна підекспертна особа з урахуванням його/її емоційного стану, індивідуально-психологічних особливостей та рівня психічного розвитку адекватно сприймати обставини, що мають значення для справи, та давати по ним відповідні свідчення?

При проведенні цього виду експертизи експертом здійснюється оцінка суб'єктивної сторони особливостей сприйняття певних подій потерпілим, що передбачає врахування наступних факторів: рівня психічного розвитку особи, особливостей розвитку аналізаторів, індивідуально-психологічних особливостей, емоційного стану в період вчинення відносно потерпілої особи кримінальних дій. Проведення експертизи передбачає аналіз впливу цих факторів на здатність особи адекватно сприймати важливі для справи обставини та давати відповідні показання.

- Чи здатна потерпіла особа (у справах по зґвалтуванню) з урахуванням рівня її психічного розвитку, індивідуально-психологічних особливостей та емоційного стану, розуміти характер та значення дій, що вчинені відносно неї, та чинити опір?

Стаття 7. Визнання Регламенту. Угода

Центр приймає заяву на проведення експертного дослідження/експертизи до розгляду за наявності Заяви про приєднання до цього Регламенту в розумінні ст.634 ЦК України і угода може бути укладена лише шляхом приєднання замовника - громадянина, захисника/адвоката до всіх умов в цілому шляхом надання Центру (додаток №1 до цього Регламенту), наведеної на веб-сайті за адресоюв порядку, передбаченому цим Регламентом.

Угода або додатки до неї можуть містити спеціальні положення з окремих процесуальних (процедурних) питань, стосовно яких цей Регламент дозволяє експертам та заявнику (сторонам) на власний розсуд та за взаємною згодою відступати від його приписів.

Стаття 8. Форма угоди

Угода вважається укладеною, якщо вона міститься в документі, підписаному сторонами або якщо така угода укладена шляхом обміну листами, телеграмами, повідомленнями з використанням електронних засобів зв'язку, що забезпечують фіксацію волевиявлення сторін.

Угода може мати вигляд заяви про приєднання до цього Регламенту за умови, що такий документ укладений у письмовій формі є таким, що робить Регламент частиною договору.

Заява про приєднання має автономний характер та повинна тлумачитися як угода, що не залежить від інших умов цього Регламенту як основи договору між сторонами.

Стаття 9. Компетенція Центру

Заявник має право заявити клопотання про відсутність компетенції Центру до початку проведення експертного дослідження/експертизи по суті поставлених питань.

Питання про наявність або відсутність формальних підстав передачі кожної конкретної заяви на розгляд експертам, включаючи питання про наявність чи відсутність угоди, а так само законодавчих заборон щодо експертних досліджень з такого приводу вирішує директор Центру.

Рішення директора щодо питань наявності або відсутності компетенції є остаточним.

Розділ 3. ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ЗАЯВОЮ

Стаття 10. Порядок подання заяви на проведення експертних досліджень/експертизи та доданих до неї матеріалів

Заявник подає заяву та додані до неї документи до секретаріату Центру.

Заявник має додати до заяви копії документів, які мають бути досліджені експертами в необхідній кількості.

Днем отримання заяви вважається день її вручення секретаріату, а в разі відправлення її поштою - дата штемпеля поштового органу місця відправлення на конверті.

Стаття 11. Зміст заяви

У заяві має зазначатися:

Назва Центру;

Дата подання заяви;

Найменування, код ЄДРПОУ та адреси заявника, що є юридичною особою; прізвище, ім'я, по-батькові, дата народження, місце реєстрації (проживання) і місце роботи, ідентифікаційний номер заявника, що є фізичною особою;

Прізвище, ім'я, по-батькові, дата народження, місце проживання і місце роботи представника, у випадках, коли заява подається представником;

Посилання на знайомство з текстом цього Регламенту та згода з його положеннями;

Запит/питання, які ставить заявник перед експертами;

Перелік письмових матеріалів, які додаються до заяви.

Заява має бути підписана заявником або його представником. При підписанні заяви представником обов'язковим є додавання належним чином засвідченої копії документа, що засвідчує повноваження такого представника.

В одній заяві може бути об'єднано кілька запитів, пов'язаних між собою підставою виникнення або поданими матеріалами.

Стаття 12. Документи, що додаються до заяви

До заяви додаються:

1. Медична документація, особова справа, шкільні характеристики і характеристики з місця роботи, свідчення колег, друзів, знайомих, родичів та інших людей, з якими підекспертна особа близько спілкувалася.

У свідченнях рідних та близьких повинні бути відображені особливості її розвитку та поведінки, умов життя, оточення, притаманні їй схильності, захоплення, інтереси. За наявності також надаються щоденники, листи, зразки творчості підекспертної особи.

2. Документ, що підтверджує повноваження представника, якщо заява підписана представником заявника;

3. Документ, що підтверджує сплату заявником вартості експертного дослідження/експертизи та/або інших зборів, платежів відповідно до угоди про витрати;

Заявники можуть посилатися на документи чи інші обставини, які вони подадуть чи викладуть у подальшому при проведенні експертних досліджень, про що окремо зазначається у заяві.

Детальніше: Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень (затвержені наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5).

Стаття 13. Визначення ціни

Ціна експертного дослідження визначається виходячи з презумпціонального розміру винагорода експерта, його статусу, кваліфікації, витраченого ним часу на проведення досліджень, обставин, що впливали чи можуть впливати на його роботу та розраховуються на основі базисного рівня розміру компенсації, що визначається планово-фінансовим відділом університету.

При цьому за основу приймається *презумпційна винагорода*, тобто рівень заробітку професіонала в сфері психології (середній заробіток особи у м. Києві) помножений на коефіцієнт кваліфікації експерта: 0,5 за кожен рік професійної практики (так коефіцієнт 5 = 10 рокам практики) (*Додаток 3*).

Якщо у заяві об'єднуються два або більше запитів на проведення експертних досліджень, то ціна такої заяви буде визначатися ціною усіх експертних досліджень у сукупності.

Стаття 14. Рецензування (заперечення) на експертне дослідження/експертизу

З метою контролю та всебічного вивчення поставлених перед екпертом питань заявник може просити Центр подати експертне дослідження на рецензію до будь-якого самоврядного (автономного) дослідницького державного вищого навчального закладу, який в межах компетенції, наданої законодавством України та його Статутом, самостійно вирішує питання підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, атестації та розподілу висококваліфікованих фахівців, виховання національно свідомої інтелігенції.

Оплата такого рецензування здійснюється заявником додатково або самостійно.

Стаття 15. Усунення недоліків - рецензування

Якщо рецензування виявить недоліки в експертному дослідженні та наведе вагомі аргументи щодо цих недоліків директор Центру скликає нараду експертів, які брали участь в дослідженні та пропонує усунути виявлені рецензуванням недоліки протягом 5 календарних днів з моменту одержання ним тексту рецензії.

В разі вмотивованої не згоди експертів Центру з висновками рецензії остання залишається без розгляду та повертається заявнику. Директор Центру може надати додатковий час для усунення недоліків дослідження та внесення рекомендацій рецензії, при цьому цей час не включається в обумовлений строк експертного дослідження.

Стаття 16. Відмова в експертному дослідженні/рецензуванні та повернення матеріалів

Директор Центру може відмовити заявникові в проведенні експертного дослідження/експертизи, якщо дійде висновку про відсутність або недостатність матеріалів необхідних для роботи експертів.

Якщо заявник не сплатив внесок/ціну/збір у розмірах та в строк, передбачені цим Регламентом директор Центру може надати додатковий строк для їх сплати, при цьому матеріали заяви вважаються такими, що залишені без руху, або відмовити в проведенні експертного дослідження про що повідомляється заявникові.

Стаття 17. Початок експертного дослідження/ експертизи

Директор Центру протягом 5 робочих днів з моменту отримання належно оформленої заяви з додатками видає наказ про проведення експертного дослідження по заяві.

В наказі зазначаються правові підстави такого дослідження, у випадках, передбачених Регламентом визначається розмір внеску/збору, що підлягає сплаті, та строк його сплати.

Крім цього, призначаються експерти, а в передбачених випадках заявникові пропонується обрати (погодити) експерта із списку експертів.

Заявники можуть знайомитися з текстом цього Регламенту, Положенням про Центр, іншими документами на офіційному інтернет-сайті.....

Стаття 18. Процесуальні строки та порядок обміну документами

Строки, що передбачені цим Регламентом або встановлені Центром відповідно до його повноважень, починають обчислюватись з дня, наступного за тим, з якого починається строк.

Якщо день, з якого починається строк, є святковим або неробочим, строк починається обчислюватись у перший наступний робочий день, якщо не зазначено іншого. Якщо останній день строку є святковим або неробочим, такий останній день переноситься на найближчий робочий день, наступний за таким святковим або неробочим днем.

Повідомлення та документи вважаються надісланими в день їх відправлення поштою (рекомендованим листом) або в день, коли були отримані особисто заявником або/чи його представником під розписку, або в інший спосіб, узгоджений між сторонами та Центром.

Рецензія направляється заявникові лише рекомендованим листом або вручаються особисто під розписку.

Всі інші документи і повідомлення можуть бути направлені звичайним листом, або телефаксом, телеграфом, електронною поштою, іншими засобами зв'язку.

Розділ 4. ФОРМУВАННЯ СКЛАДУ ЕКСПЕРТІВ ТА РОБОТА ЦЕНТРУ

Стаття 19. Експерти

Експертом в проведенні дослідження може бути особа, що має вищу психологічну освіту, достатній досвід практичної діяльності в сфері психології та яка призначена директором Центру. Кандидатура експерта може бути обрана Заявником з числа експертів, які входять до складу Центру.

Експерт має бути незалежним та неупередженим, мати необхідні знання та досвід для проведення експертних досліджень. Експерт не може бути представником сторони у судовій справі.

Стаття 20. Підстави для відводу експерта

Відвід експерта може бути заявлено у таких випадках:

1. Якщо виникли обґрунтовані сумніви в його незалежності та неупередженості;
2. Якщо він є близьким родичем кого-небудь з підекспертних осіб або інших учасників процесу;
3. На його власне прохання або за обґрунтованим рішенням директора Центру;
4. Тривалого, протягом більш ніж одного місяця від дня призначення експертом, невиконання ним обов'язків за конкретним експертним дослідженням;
5. Якщо експерт бере участь у роботі, яка пов'язана з виконанням ним службових повноважень за його основним (іншим) місцем роботи;
6. Інші підстави відводу чи самовідводу експерта, передбачені чинним законодавством України.

Стаття 21. Порядок відводу експерта

Заявник протягом трьох робочих днів після того, як йому стали відомі обставини, визначені в статті 20 цього Регламенту, має право подати заяву про відвід експерта до секретаріату Центру або директору.

Заява про відвід експерта має обов'язково містити інформацію про мотиви та підстави відводу, час, коли сторона дізналася про ці факти та обставини, а також інші відомості, що стосуються суті відводу.

Питання про задоволення заяви про відвід експерта вирішується директором Центру.

Якщо відвід заявлено одноособовому експерту, або всьому складу експертної групи, чи двом і більше експертам зі складу експертної групи, рішення виноситься протягом трьох днів від дня подання заяви.

У випадку задоволення заяви про відвід, експерт вважається відведеним з моменту задоволення такої заяви.

В разі задоволення заяви про відвід експертна справа передається на розгляд іншому експерту або експертній групі, яка має бути сформована в порядку, передбаченому цим Регламентом.

В разі, якщо відведено одного експерта з колегіального складу експертної групи, то такий експерт замінюється в тому ж порядку, в якому він був призначений (обраний). В такому разі експертне дослідження зупиняється до формування повного складу експертів.

Експерт має право заявити про самовідвід та без зволікання повідомити директора Центру чи заявника про підстави такого самовідводу, що виникли після початку робіт над експертним дослідженням. Юридичні наслідки самовідводу є ідентичними наслідкам відводу.

Стаття 22. Припинення повноважень експерта, експертної групи.

Повноваження експерта припиняються внаслідок фізичної або юридичної неспроможності виконувати покладені на нього функції відповідно до цього Регламенту, відводу (самовідводу) та з інших поважних причин.

Рішення про припинення повноважень експерта приймається директором Центру.

Директор доводить до відома лише резолютивну частину рішення відносно припинення повноважень експерта. Мотиви такого рішення не повідомляються заявникам та іншим учасниками експертної групи.

Повноваження експерта, який проводить експертні дослідження, припиняються після прийняття заявником результатів його роботи.

Стаття 23. Заміна експерта

Процедура заміни експерта відбувається за взаємною згодою учасників процесу або у випадку відводу (самовідводу), припинення повноважень експерта відповідно до цього Регламенту.

Експерт, повноваження якого припинені згідно зі статтею 22, замінюється іншим експертом в порядку, передбаченому цим Регламентом.

Стаття 24. Підготовка матеріалів експертного дослідження

Попередню підготовку матеріалів до розгляду експертом здійснює секретаріат, який передає матеріали призначеному (обраному) експерту.

Експерт перевіряє стан вихідних матеріалів і за необхідності вживає додаткових заходів з підготовки до експертного дослідження, зокрема може витребувати від заявника письмові пояснення, докази та інші додаткові документи.

Стаття 25. Формування експертного складу Центру

Центр формується відповідно до Положення про нього за принципом: основний склад (дві третини експертів) та динамічна група експертів (одна третина).

Основний склад експертів Центру формується за поданням директора з числа працівників Університету відповідної кваліфікації і затверджується наказом строком на два роки.

Динамічну групу складають (за згодою) спеціалісти з суміжних галузей науки, як то соціології, психіатрії, різних галузей юридичної професії з огляду на міжгалузевий характер призначення та ініціатив Центру.

Динамічна група забезпечує експертам відповідну підготовку та юридичну підтримку в судах відповідно до процесуального статусу експерта.

Перевага у доборі експертів надається спеціалістам, що мають досвід експертної роботи. Динамічна група експертів погоджується директором залежно від напрямку психологічних експертиз чи застосування в юридичній/адвокатській практиці.

Для проведення експертних досліджень особа призначається наказом директора з числа експертів Центру.

Заявник може на власний розсуд визначати коло експертів, у тому числі одного (одноособовий склад експертної групи) або будь-яку кількість експертів (колегіальний склад).

Фахівці, які проводять експертні дослідження/експертизу, незалежно від їх кількості, у період таких досліджень називаються «Експертами».

Стаття 26. Права і обов'язки експертів

Особи, які беруть участь у роботі Центру, мають право знайомитися з матеріалами експертної справи, брати участь в обговоренні, дослідженні матеріалів та доказів, задавати питання експертам та іншим особам, які здійснюють експертні дослідження, заявляти клопотання та відводи, давати усні та письмові пояснення, подавати свої доводи, міркування щодо питань, які виникають під час розгляду експертних справ, і заперечення проти клопотань, доводів і міркувань інших експертів, користуватися правовою допомогою, оскаржувати рішення, користуватися іншими правами, встановленими цим Регламентом.

Експерти та працівники секретаріату зобов'язані добросовісно користуватися належними їм процесуальними правами, виявляти взаємну повагу до прав і охоронюваних законом інтересів заявників, вживати заходів до всебічного, повного та об'єктивного дослідження всіх обставин справи.

Стаття 27. Організаційні форми роботи експертів/експертних груп

Експерти/експертні групи проводять свої засідання відкрито. Учасниками засідань можуть бути інші експерти - працівники Центру, представники державних експертних установ.

Будь-яка плата за участь в роботі експертних груп не стягується.

Організаційними формами роботи експертів є:

Поточна робота, спрямована на:

вивчення матеріалів, поданих на експертизу;

підготовку висновків та рекомендацій за результатами експертизи;

допомогу захисникам/адвокатам у здійсненні ними свої професійної діяльності щодо застосування експертиз;

консультування здобувачів статусу судових експертів з питань процедур та стажування відповідно до вимог законодавства про судову експертизу;

затвердження вироблених рекомендацій захисникам/адвокатам щодо застосування у своїй діяльності судових експертиз; розгляд питань про методичну допомогу відповідно до чинного Регламенту та Положення про Центр.

заслуховування звітів тимчасових експертних груп за результатами їх роботи;

Стаття 28. Робота експертів в дистанційному режимі (із застосуванням технічних засобів зв'язку).

За клопотанням експертів або заявників експертна справа може бути розглянута в дистанційному режимі, тобто із застосуванням технічних засобів зв'язку, які забезпечують зв'язок між експертом, що проводить експертне дослідження та заявником.

Обов'язковою умовою роботи в дистанційному режимі (із застосуванням технічних засобів зв'язку) є проведення огляду (дослідження) експертом оригіналів додатків до заяви або інших поданих заявником доказів, на які він посилається на підтвердження своїх вимог та заперечень.

В разі роботи експертів в дистанційному режимі зацікавлені особи повідомляються про час та місце засідання експертів в порядку, передбаченому цим Регламентом, та мають право прийняти участь у засіданні безпосередньо.

Участь в роботі експертних груп через уповноважених представників не допускається.

Про проведення дистанційного засідання експертів приймається відповідне рішення та завчасно повідомляються зацікавлені особи, з обов'язковим зазначенням часу та місця засідання та зазначенням права прийняти участь особисто.

За клопотанням експертів здійснюється технічна фіксація їх засідання, що відбувається в дистанційному режимі, з долученням технічного носія інформації до матеріалів експертного дослідження.

Стаття 29. Протокол засідань експертної групи/комісії. Технічна фіксація роботи.

На засіданнях експертних груп/комісій ведеться Протокол. Члени групи/комісії вправі ознайомитись зі змістом протоколу та отримати його копію, яка засвідчується Головуючим, секретарем чи директором Центру.

Для ведення протоколу за згодою групи/комісії призначається секретар.

Протокол повинен містити:

1. Найменування групи/комісії;
2. Номер експертної справи;
3. Місце, дату, час початку та час закінчення слухання справи;
4. Прізвище, ім'я та по-батькові особи, що провела експертне дослідження;
5. Повне найменування та/або прізвище, ім'я та по-батькові заявника, представників, перекладачів і інших учасників слухання;
6. Вимоги заявника та виклад інших важливих заяв (клопотань) учасників слухань;
7. Короткий опис ходу слухання;
8. Вказівки та вимоги групи/комісії до експертів;
9. Підписи головуючого та секретаря;

Експертна група/комісія протягом двох днів з моменту складання протоколу на підставі відповідного клопотання зацікавленого експерта може внести зміни та/або доповнення до його тексту. Не підлягають розгляду клопотання про зміну та/або доповнення протоколу, якщо вони подані з пропуском зазначеного дводенного строку.

Експертна група/комісія на вимогу члена або за власною ініціативою забезпечує технічну фіксацію свого засідання, що передбачає аудіо запис. В разі здійснення технічної фіксації протокол судового засідання не ведеться. Технічний носій аудіо запису засідання залучається до матеріалів експертного дослідження.

Стаття 30. Призначення експертизи/експертного дослідження

Проведення експертного дослідження/експертизи або залучення експерта відбувається на підставі наказу, відповідно до Положення про Центр та чинного законодавства України.

В наказі директора Центру про призначення експертного дослідження /експертизи визначаються:

1. Питання, які підлягають роз'ясненню експертом;
2. Найменування та адреса експертної установи;
3. Вимоги до заявників про надання необхідної інформації для підготовки достовірного висновку експертного дослідження /експертизи;
4. Бажаний строк проведення експертного дослідження /експертизи.
5. Порядок розподілу витрат за проведення експертного дослідження /експертизи.

Стаття 31. Рішення експертної групи/комісії

Експертна група/комісія постановляє своє рішення – затверджує чи не затверджує по суті експертне дослідження/експертизу з урахуванням строків, визначених статтею 34 цього Регламенту.

При колегіальному розгляді експертної справи рішення виноситься простою більшістю голосів членів експертної групи/комісії.

Стаття 32. Вимоги до експертного дослідження/експертизи

Експертне дослідження/експертиза, що затверджена експертною групою/комісією має бути оформлено у письмовій формі та підписано всіма експертами.

Стаття 33. Виправлення та роз'яснення

Після одержання експертного дослідження/експертизи, заявник може подати заяву про виправлення будь-якої помилки, допущеної в підрахунках, описки, друкарської, арифметичної помилки, чи іншої неточності аналогічного характеру в експертному дослідженні/експертизі.

Експертна група/комісія за умови обґрунтованості заяви, зазначеної абзаці 1 цієї статті, протягом десяти днів виносить відповідне рішення щодо внесення виправлення. Таке рішення визнається невід'ємною складовою частиною експертного дослідження.

Розділ 5. ЕКСПЕРТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Стаття 34. Строк розгляду матеріалів

Строк експертного дослідження становить два місяці від дня першого засідання експерта або експертної групи.

У випадках особливої складності досліджуваних матеріалів або наявності інших обставин, що вимагали з'ясування експертом директор Центру може продовжити строк дослідження до п'яти місяців, про що видається наказ.

За згодою заявника, або за наявності інших обставин, що ускладнюють експертні дослідження, строки можуть бути продовжено додатково.

Стаття 35. Місце експертних досліджень

Місцем проведення експертних досліджень є місцезнаходження Центру.

Місцезнаходження Центру не обмежує експерта чи експертну групу/комісію в праві визначати місця проведення експертних досліджень.

Експертна група/комісія може проводити засідання у будь-якому місці, яке вважає належним з урахуванням досліджуваних обставин.

Експертна група/комісія може зібратися у будь-якому місці, яке вона вважає належним, для роботи з заявником, огляду матеріалів звернення, експертної справи, доказів, предметів, майна, тощо.

Стаття 36. Мова експертного дослідження

Експертні дослідження провадяться українською мовою, якщо заявник та експерти не домовились про інше, або іншою мовою у випадках, передбачених чинним законодавством України про мови.

Не потребують перекладу на українську мову документи, складені російською мовою.

Заявник може подавати експертам документи, складені іншими мовами, за умови їх згоди. Ці документи не потребують перекладу в разі, якщо їх зміст відомий та зрозумілий експерту, що має бути підтверджено письмово чи про що має бути зазначено в експертному висновку.

На прохання сторони, яка не володіє українською мовою, Центр за рахунок заявника, забезпечує його послугами перекладача.

Документи, подані до Центру іноземною мовою, повинні бути у відповідних випадках належним чином перекладені українською мовою.

Стаття 37. Правила і процедури. Вимоги до методів експертної оцінки.

Заявники, визнавши цей Регламент, вважаються такими, що вирішили застосовувати у процесі експертних досліджень процесуальні правила, визначені цим Регламентом.

Вимоги до методів експертної оцінки:

а) методики мають бути однозначно сформульовані щодо мети, предмету і області застосування методики. Предмет, діагностичний конструкт (концепт), повинен бути сформульований у теоретичних поняттях і співвіднесений на теоретичному рівні з системою релевантних концептів.

Повинна бути чітко виділена область застосування, під якою мається на увазі особливе соціальне середовище або сфера суспільної практики (виробництво, медицина, сімейне життя і т. п.), контингент досліджуваних (стать, вік, освіта, професійний досвід, соціальний статус).

Повинні бути конкретизовані мета використання результатів: для прийняття правових, адміністративних рішень і т. п.; інструкції із застосування забезпечуються зазначенням на необхідну кваліфікацію експертів, їх необхідна кількість для отримання надійних даних за методом незалежних оцінок;

б) інструкції по застосуванню повинні пройти спеціальні випробування на однозначність їх виконання експертами по відношенню до еталонного набору даних (текстів, малюнків, звуко- або відеозаписів і т. п.);

в) процедура обробки результатів повинна включати в себе таке документування проміжних етапів обробки, яке дозволило б перевірити ще раз кінцевий результат іншому експерту;

г) користувачі-розробники повинні мати можливість відтворити нормативне дослідження з вимірювання показників узгодженості на еталонному наборі даних;

д) методики мають проходити атестацію в рамках головних методичних організацій в обов'язки яких входить складання бібліотек «атестованих психодіагностичних методик». Вся інструктивна література з методиками, які не пройшли атестацію, не може вважатися придатною для застосування в експертній роботі. Це не виключає можливість застосування не атестованих методик в дослідницьких цілях.

Розділ 6. ВИСНОВКИ ЕКСПЕРТА

Стаття 38. Висновки експерта

Після проведення експертного дослідження /експертизи з урахуванням її строків, встановлених в наказі про призначення експертного дослідження /експертизи, експерт надає висновок у письмовій формі.

Висновок експерта – процесуальний документ, в якому викладаються висновки експерта-психолога (експертів), який проводив психологічну експертизу, вказуються обґрунтування, умови її проведення і описується процес експертного дослідження.

Якщо експерт, здійснюючи експертизу, встановить обставини, що виходять за межі поставлених перед ним питань, він вправі включити отримані ним дані до висновків експертного дослідження /експертизи.

Висновок експерта оголошується на засіданнях експертних груп/комісії.

Суд чи будь-який інший державний орган відповідно до порядку, визначеному чинним законодавством може залучити експерта після того, як він подав усний чи письмовий висновок заявникові до безпосередньої участі у розгляді справи, де сторони судового розгляду можуть ставити йому запитання і залучати інших експертів (фахівців) для свідчення у спірних питаннях.

Суд за власною ініціативою чи за обґрунтованим клопотанням сторони може призначити повторну експертизу.

Стаття 39. Класифікація видів психологічних досліджень/експертиз

На психологічні експертизи поширюються класифікації, загальні для всіх експертних досліджень/експертиз.

1. Одноосібна та комісійна експертизи: залежно від числа експертів, що проводять експертне дослідження.

Одноосібна експертиза проводиться однією особою, що володіє спеціальними знаннями в області психології.

Комісійна експертиза - це експертиза, проведена кількома експертами однієї спеціальності (або вузької спеціалізації). Зазвичай такого виду експертні дослідження потрібні у випадку особливої складності, трудомісткості або значимості у справі. Комісійна експертиза може проводитися одним експертом, який має знання в декількох суміжних галузях науки і техніки, або комісією експертів, кожен з яких володіє знаннями, що відносяться до двох суміжних наук.

2. Основна і додаткова експертизи/експертні дослідження

Основною є експертиза, призначена для вирішення поставлених перед експертами питань. Додатковою по відношенню до неї з'явиться нова експертиза, призначена у зв'язку з неповнотою або недостатньою ясністю колишнього (основного) експертного висновку, але за відсутності сумнівів у достовірності його висновків.

Додаткова експертиза проводиться лише тоді, коли неповноту або недостатню ясність основного експертного висновку (нечіткості формулювань, їх розпливчастості, невизначеності і т. п.) не можна усунути за допомогою допиту експерта й останньому потрібні додаткові дослідження. Неповнота експертного висновку має місце, коли експерт залишив без уваги деякі з поставлених перед ним питань, зважив їх обсяг, досліджував не всі надані йому об'єкти і т. п.

3. Експертизи первинні і повторні

Первинна експертиза проводиться вперше у справі відносно даної особи. Повторна експертиза проводиться вдруге відносно даної особи при наявності сумнівів в обґрунтованості або правильності висновків первинної експертизи. У справі може бути призначено кілька повторних експертиз, які по порядку їх призначення іменуються другою, третьою, четвертою і т. д.

Повторна експертиза проводиться у разі необґрунтованості висновку експерта або сумнівів у її правильності.

4. Експертизи однорідні та комплексні

Однорідні експертизи проводяться представниками однієї галузі науки, а комплексні - експертами - фахівцями різних галузей наукового знання. Комплексна експертиза - це експертиза, у якій беруть участь кілька експертів різних спеціальностей або вузьких спеціалізацій (профілів).

У чинному кримінально-процесуальному законодавстві комплексні експертизи не передбачені. Незважаючи на це, такі експертизи отримують поширення. Комплексна експертиза має ряд особливостей, характерних рис. По-перше, в ній беруть участь кілька експертів різних спеціальностей (спеціалізацій) - звідси впливає поділ функцій між ними в процесі дослідження; по-друге, загальний висновок дається за результатами, отриманими різними експертами

Стаття 40. Обґрунтованість висновку експерта. Аргументованість, переконливість.

Висновок може бути визнано необґрунтованим, якщо викликає сумніви використана експертом методика, недостатній обсяг проведених досліджень, висновки експерта не випливають з результатів досліджень або суперечать їм і в інших подібних випадках.

Основна відмінність між додатковою та повторною експертизами полягає в тому, що при додатковій експертизі вирішуються питання, які раніше не були розв'язані, а при повторній - заново досліджуються (перевіряються) вже вирішені питання. Тому різний і процесуальний порядок таких експертиз. Додаткова експертиза доручається тому ж або іншому експерту, а повторна - іншому експерту або іншим експертам.

Обов'язковою умовою додаткової і повторної експертиз виступає наявність експертного висновку, що містить відповіді на поставлені питання (хоча б на частину з них) як результату

попередніх експертних досліджень, однак це колишній висновок і його результат не задовольняє заявника з точки зору ясності і повноти або з позиції достовірності.

Стаття 41. Всі виправлення за текстом цього Регламенту мають силу та можуть братися до уваги виключно за умови, що вони у кожному окремому випадку датовані та засвідчені підписами заявника та директора Центру.

Цей Регламент за своєю суттю є Угодою із заявником про проведення експертних досліджень/експертиз і складена при повному розумінні сторонами його умов та термінології українською мовою.

Заявник підписанням Заяви про приєднання стверджує, що текст ним повністю прочитаний, положення Регламенту зрозумілі, витрати погоджені та відповідають розумності за надання такого роду послуг.

Сторони несуть повну відповідальність за правильність вказаних ними реквізитів та зобов'язуються своєчасно у письмовій формі повідомляти іншу Сторону про їх зміну, а у разі неповідомлення несуть ризик настання пов'язаних із ним несприятливих наслідків.

Додаток №1
до Регламенту від «...» лютого 2018 року

ЗАЯВА ПРО ПРИЄДНАННЯ

та визнання Регламенту (Угоди замовника експертних досліджень)

Заявник, надаючи Центру цю Заяву про приєднання на Інтернет-сторінці (.....) та в порядку встановленому Цивільним кодексом України, підтверджує, що:

1. Ознайомлений з Регламентом Науково-експертного центру Київського університету імені Бориса Грінченка щодо науково-методичної допомоги громадянам та їх захисникам/адвокатам при призначенні судових експертиз/досліджень і засвідчує повне та безумовне розуміння змісту Регламенту як Угоди замовника експертних досліджень та усіх його істотних умов;

2. Підтверджує факт ознайомлення із матеріалами і інформацією, розміщеними на Інтернет - сторінці Науково-експертного центру Київського університету імені Бориса Грінченка, на які є посилання в Регламенті;

3. Виражає волевиявлення укласти Угоду про приєднання до Регламенту відповідно до запропонованих умов і засвідчує, що укладення цієї Угоди є вільним його/її волевиявленням, спрямованим саме на встановлення правовідносин, зазначених в Регламенті та реальне настання наслідків, що обумовлені ним;

4. Усвідомлює, що Угода є договором приєднання відповідно до ст. 634 Цивільного кодексу України, тому:

4.1. Форма та зміст Регламенту попередньо затверджені Ректором Київського університету імені Бориса Грінченка, розміщені на інтернет - сторінці відповідає Положенню про Центр, Статуту університету та як Угода підписаний Ректором Університету;

4.2. Регламент не передбачає можливості внесення змін з боку заявника.

4.3. Угода укладається способом приєднання до нього заявника, шляхом надання Центру цієї Заяви про приєднання (з додатками) у електронному вигляді на Інтернет - сторінці

5. Підтверджує достовірність відомостей, які наведені в цій Заяві про приєднання.

На основі наведеного та відповідно до п.1.3. Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 №53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 р. №1950/5), прошу провести наступне експертне дослідження:

На вирішення експерта поставити наступні питання:*

(питання доцільно викласти у редакції, рекомендованій Науково-методичними рекомендаціями з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних*

досліджень, затверджені наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5)

Разом з заявою надаю на дослідження оригінали (копії) наступних документів:

Бажаний строк виконання дослідження:

Згоден, що вартість експертного дослідження буде погоджена з Вами після вивчення експертом поставлених питань та документів наданих на дослідження.

Підпис Дата

Для проведення психологічних експертних досліджень (з огляду на вік підекспертної особи та виходячи з питань, поставлених перед експертом) необхідно надати:

медичну документацію, особову справу, шкільні характеристики і характеристики з місця роботи, свідчення співучнів, педагогів, колег, друзів, знайомих, родичів та інших людей, з якими підекспертна особа близько спілкувалася. У свідченнях рідних та близьких повинні бути відображені особливості її розвитку та поведінки, умов життя, оточення, притаманні їй схильності, захоплення, інтереси. За наявності та в разі необхідності також надаються щоденники, листи, зразки творчості та ін. підекспертної особи.

Детальніше: Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень (затверджені наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5).

Додаток № 2
до Регламенту від «...» лютого 2018 року

АДВОКАТ (ПІБ)

**Свідоцтво № ... видане ... КДКА р., адреса для листування: ...
тел./факс ..., e-mail: ...**

«...» ... 201__ року вих. № ...

**До Науково-експертного центру
Київського університету імені Бориса Грінченка**

Заява

про проведення рецензування висновків експертиз

Згідно п. 1,7,10 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено, що під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право:

звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб);

збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою;

одержувати письмові висновки фахівців, експертів з питань, що потребують спеціальних знань

Я, як адвокат, здійснюю захист обвинуваченого ... (ПІБ), а також надаю правову допомогу цивільному відповідачу ... під час розгляду кримінального провадження №... в ... районному судіміста/області (суддя (ПІБ)). Мої повноваження підтверджуються угодою про

надання правової допомоги від 201...р. та угодою про надання правової допомоги від 201...р.

В якості доказів у цьому кримінальному провадженні фігурують Висновки судових психологічних експертиз, виконаних у ... (зазначити експертну установу) № .. від року, № ... від року та № ... від року.

На думку захисту, зазначені висновки експертиз проведені із порушенням ... (притисів законодавства, наукових методик тощо, вказати) внаслідок чого ...

Відповідно до ч. 3 статті 93 Кримінального процесуального кодексу України сторона захисту здійснює збирання доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів.

На підставі вищезазначеного та керуючись положеннями ст.ст. 20, Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ч. 3 ст. 93 КПК України,

ПРОШУ:

Провести рецензування Висновків судових психологічних експертиз, виконаних у ... (зазначити експертну установу) № .. від року, № ... від року та № ... від року з точки зору їх відповідності їх принципам законності, об'єктивності, повноти дослідження, а також обґрунтованості та дотримання існуючих методичних вимог.

- Додатки:
- копії Висновків ...
 - копії постанов (ухвал) про призначення експертиз
 - копії матеріалів кримінальної справи №... станом на дату проведення вищевказаних експертиз (при необхідності це можуть бути протоколи оглядів та ін.);
 - копія Свідоцтва на право ... видане ... КДКА р.
 -

З повагою,
Адвокат (ПІБ)

_____ (підпис)

**ЗАЯВА ПРО ПРИЄДНАННЯ
та визнання Регламенту (Угоди замовника експертних досліджень)**

Заявник, надаючи Центру цю Заяву про приєднання в порядку встановленому Цивільним кодексом України, підтверджує, що:

1. Ознайомлений з Регламентом Науково-експертного центру Київського університету імені Бориса Грінченка щодо науково-методичної допомоги громадянам та їх захисникам/адвокатам при призначенні судових експертиз/досліджень і засвідчує повне та безумовне розуміння змісту Регламенту як Угоди замовника експертних досліджень та усіх його істотних умов;

2. Підтверджує факт ознайомлення із матеріалами і інформацією, розміщеними на Інтернет - сторінці Науково-експертного центру Київського університету імені Бориса Грінченка, на які є посилання в Регламенті;

3. Виражає волевиявлення укласти Угоду про приєднання до Регламенту відповідно до запропонованих умов і засвідчує, що укладення цієї Угоди є вільним його/її волевиявленням, спрямованим саме на встановлення правовідносин, зазначених в Регламенті та реальне настання наслідків, що обумовлені ним;

4. Усвідомлює, що Угода є договором приєднання відповідно до ст. 634 Цивільного кодексу України, тому:

4.1. Форма та зміст Регламенту попередньо затверджені Ректором Київського університету імені Бориса Грінченка, розміщені на інтернет - сторінці відповідає Положенню про Центр, Статуту університету та як Угода підписаний Ректором Університету;

4.2. Регламент не передбачає можливості внесення змін з боку заявника.

4.3. Угода укладається способом приєднання до нього заявника, шляхом надання Центру цієї Заяви про приєднання (з додатками) у електронному вигляді на Інтернет - сторінці

5. Підтверджує достовірність відомостей, які наведені в цій Заяві про приєднання.

На основі наведеного та відповідно до п.1.3. Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затвердженої наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 №53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 р. №1950/5), прошу провести наступне експертне дослідження:

На вирішення експерта поставити наступні питання:*

(питання доцільно викласти у редакції, рекомендованій Науково-методичними рекомендаціями з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджені наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 №1950/5)*

Разом з заявою надаю на дослідження оригінали (копії) наступних документів:

Бажаний строк виконання дослідження:

Згоден, що вартість експертного дослідження буде погоджена з Вами після вивчення експертом поставлених питань та документів наданих на дослідження.

Підпис Дата

Для проведення психологічних експертних досліджень (з огляду на вік підекспертної особи та виходячи з питань, поставлених перед експертом) необхідно надати:

медичну документацію, особову справу, шкільні характеристики і характеристики з місця роботи, свідчення співучнів, педагогів, колег, друзів, знайомих, родичів та інших людей, з якими підекспертна особа близько спілкувалася. У свідченнях рідних та близьких повинні бути відображені особливості її розвитку та поведінки, умов життя, оточення, притаманні їй схильності, захоплення, інтереси. За наявності та в разі необхідності також надаються щоденники, листи, зразки творчості та ін. підекспертної особи.

Детальніше: Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень (затвержені наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України від 26.12.2012 № 1950/5).

Додаток № 2
до Регламенту від «...» лютого 2018 року

АДВОКАТ (ПІБ)
Свідоцтво № ... видане ... КДКА р., адреса для листування: ...
тел./факс ..., e-mail: ...

«...» ... 201__ року вих. № ...

**До Науково-експертного центру
Київського університету імені Бориса Грінченка**

**Заява
про проведення рецензування висновків експертиз**

Згідно п. 1,7,10 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначено, що під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право:

звертатися з адвокатськими запитами, у тому числі щодо отримання копій документів, до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, а також до фізичних осіб (за згодою таких фізичних осіб);

збирати відомості про факти, що можуть бути використані як докази, в установленому законом порядку запитувати, отримувати і вилучати речі, документи, їх копії, ознайомлюватися з ними та опитувати осіб за їх згодою;

одержувати письмові висновки фахівців, експертів з питань, що потребують спеціальних знань

Я, як адвокат, здійснюю захист обвинуваченого ... (ПІБ), а також надаю правову допомогу цивільному відповідачу ... під час розгляду кримінального провадження №... в ... районному судіміста/області (суддя (ПІБ)). Мої повноваження підтверджуються угодою про надання правової допомоги від 201...р. та угодою про надання правової допомоги від 201...р.

В якості доказів у цьому кримінальному провадженні фігурують Висновки судових психологічних експертиз, виконаних у ... (зазначити експертну установу) № .. від року, № ... від року та № ... від року.

На думку захисту, зазначені висновки експертиз проведені із порушенням ... (приписів законодавства, наукових методик тощо, вказати) внаслідок чого ...

Відповідно до ч. 3 статті 93 Кримінального процесуального кодексу України сторона захисту здійснює збирання доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів.

На підставі вищезазначеного та керуючись положеннями ст.ст. 20, Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ч. 3 ст. 93 КПК України,

ПРОШУ:

Провести рецензування Висновків судових психологічних експертиз, виконаних у ... (зазначити експертну установу) № .. від року, № ... від року та № ... від року з точки зору їх відповідності їх принципам законності, об'єктивності, повноти дослідження, а також обґрунтованості та дотримання існуючих методичних вимог.

- Додатки:
- копії Висновків ...
 - копії постанов (ухвал) про призначення експертиз
 - копії матеріалів кримінальної справи №... станом на дату проведення вищевказаних експертиз (при необхідності це можуть бути протоколи оглядів та ін.);
 - копія Свідоцтва на право ... видане ... КДКА р.
 -

З повагою,
Адвокат (ПІБ)

_____ (підпис)